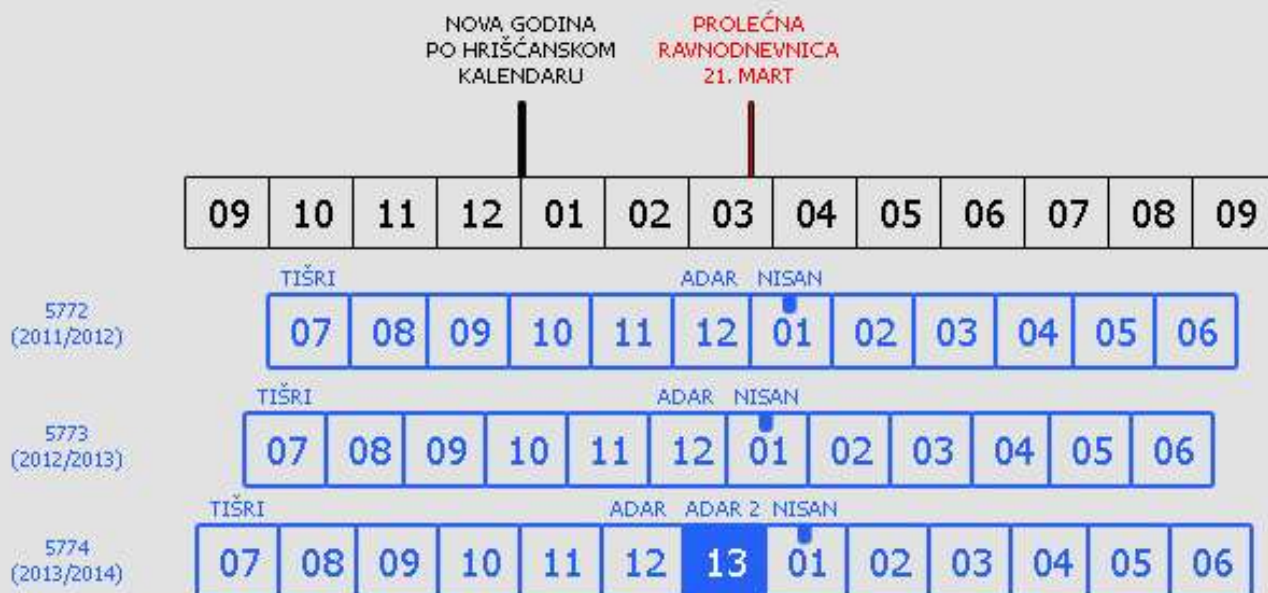

ŽIDOVSKI KALENDAR

Na crtežu je praznik PESAH označen plavom tačkom. Prvi dan ovog praznika se slavi 15. dana jevrejskog meseca nisana. Ovaj praznik nikada ne sme pasti pre prolećne ravnodnevnicе. Jedna godina, po jevrejskom kalendaru, sastoji se od 12 meseci a svaki od njih počinje sa mladim Mesecom. S obzirom da jedan Mesečev ciklus traje 29 i po dana, svih 12 meseci daje ukupno 354 dana što je za 11 dana manje od jednog Zemljinog obilaska oko Sunca. Zbog toga dolazi do pomeranja kalendarskog početka jevrejske Nove godine, a to je prvi dan meseca tišrija. Za razumevanje kalendara treba znati da je tišri sedmi mesec u kalendaru, a prolećni mesec nisan je prvi. Prvi tišri Jevrejske 5772. godine pada 29.09.2011. godine, dok 5773. godina počinje 17.09.2012. godine. Dolazi do pomeranja i ostalih praznika, pa tako i pesaha. Jevrejska 5774. godina počinje suviše rano, 05.09.2013. godine i da bi se sprečilo da pesah padne pre prolećne ravnodnevnicе, posle meseca adara dodaje se 13. mesec adar šeni, ili adar 2. Na ovaj način ispoštovane su dve zapovesti iz Tore (Biblije): prva je da svaki kalendarski mesec mora početi sa mladim Mesecom a druga je da jevrejski praznici moraju pasti u odgovarajuća godišnja doba.

Postoje tri nezavisne jedinice vremena – **dan**, **mesec** i **godina**. Prvi korak ka razumevanju kalendara jeste razumevanje veze između njih i kako se na osnovu toga može formirati jedan jedinstveni sistem. Sa tim pitanjem suočavale su se sve civilizacije. Za nas Jevreje odgovori su uvek pronalazeni u Tori, što predstavlja osnovu jevrejskog kalendara i danas. Bog je uspostavio navedene tri jedinice vremena stvaranjem Sunca i Meseca. Dan i godina se određuju pomoću Sunca. Sunce izlazi i zalazi i ovaj ciklus se naziva jedan dan. Dani su zimi kraći, postaju duži u proleće i leto i skraćuju se ponovo u jesen. Kompletan ciklus dugih i kratkih dana jeste jedna godina. Jedan mesec predstavlja ciklus Zemljinog satelita Meseca, koji se prvo pojavljuje kao tanak srp, zatim postepeno raste do punog meseca, da bi na kraju počeo da se sužava i ponovo da nestaje. Kao dodatak za ove tri jedinice, Bog je dao jevrejskom narodu četvrtu jedinicu, a to je **sedmica**. Ona nije neposredno zavisna od kretanja nebeskih tela iako je posredno zavisna od Sunca pošto se sastoji od sedam dana. Značaj sedmice kao jedinice vremena zavisi od obeležavanja Šabata, koji predstavlja osoben znak između Boga i

jevrejskog naroda. Zahvaljujući uticaju Biblije i jevrejskom učenju sedmica je danas rasprostranjena po celom svetu.

Jedan mesec u jevrejskom kalendaru predstavlja period od pojave jednog mladog Meseca do pojave drugog. Pošto je Mesecu je potrebno oko 29 i po dana da obiđe oko Zemlje, mlad Mesec se nekad javlja uveče, nakon 29-tog dana u mesecu a nekad se javlja sve do večeri 30-tog dana. Sa pojavom mladog Meseca počinje nov kalendarski mesec. Dan nakon pojave mladog Meseca je prvi dan novog kalendarskog meseca. Kada se mlad Mesec pojavi nakon 29 dana, prethodni mesec je trajao 29 dana, a kada se pojavi nakon 30 dana, onda je prethodni mesec imao 30 dana. Kada se kaže da je prosečna dužina meseca 29 i po dana to ne znači da postoji mesec od 29 i po dana jer jedan mesec ne može sadržati pola dana. Svaki dan mora pripadati ili jednom ili drugom kalendarskom mesecu. To znači da otprilike polovina meseci ima 29 dana a druga polovina 30 dana.

Jedna godina predstavlja period kompletnog ciklusa Sunca kroz mazalot (konstelacije). Godina se završava kada Sunce dođe u tačku kruga mazalot na kojoj se nalazilo na početku godine. Za to je potrebno oko 365 i jedna četvrtina dana. Postoje 4 posebna dana u godini. Postoji najduži dan, najkraći dan i dva dana tokom kojih su dan i noć jednaki. Oni se nazivaju Tekufot. Najduži dan je onaj dan kada je Sunce najudaljenije na severu i tako provodi najveći deo vremena iznad horizonta. To je početak leta i on se naziva Tekufat Tamuz, odnosno letnja dugodnevica. Dva dana tokom kojih su dan i noć jednaki zovu se Tekufat Nisan (prolećna ravnodnevica) i Tekufat Tišri (jesenja ravnodnevica). Oni počinju na početku proleća i jeseni. Generalno, godina se izračunava na osnovu ova četiri dana. Reč Tekufa se takođe koristi da označi godišnja doba. Leto, godišnje doba koje počinje na Tekufat Tamuz, naziva se Tekufat Tamuz, jesen se naziva Tekufat Tišri, zima Tekufat Tevet i proleće Tekufat Nisan.

Godina je nešto malo duža od 12 meseci. Pošto je prosečna dužina meseca oko 29 i po dana, 12 meseci je 354 dana što je za oko 11 dana manje od jedne godine. Kada bi svake godine bilo samo 12 meseci, ti meseci bi se pomerili iza Tekufot. Letnji meseci, kao što je tamuz, padali bi u proleće a prolećni meseci, kao što je nisan, padali bi u zimu. Nakon tri godine bilo bi oko 33 dana zakašnjenja, više od jednog meseca. Za 20 godina bilo bi oko 220 dana zakašnjenja, što je više od pola godine. Prva poteškoća u uspostavljanju kalendara jeste kako zadržati mesece u pravo godišnje doba? Evo kraćeg prikaza drugih kalendara.

Takozvani civilni kalendar koji se koristi u zapadnom svetu zasnovan je na rimskom kalendaru. U tom kalendaru četiri meseca imaju po 30 dana, sedam meseci imaju po 31 dan, a jedan mesec ima 28 dana. Iako se nazivaju mesecima, oni nemaju nikakvu povezanost sa Mesecom. Oni ne počinju sa mladim Mesecom a prosečna dužina je oko 30 i po dana što je jedan dan duže od jednog ciklusa Meseca. Dakle, godina se deli na 12 aproksimativno jednakih perioda koji se nazivaju mesecima. U jevrejskom kalendaru se to ne može uraditi jer nam Bog zapoveda da svaki kalendarski mesec započinjemo sa pojavom mladog Meseca. U muslimanskom kalendaru meseci imaju po 29 ili 30 dana i svaki počinje sa mladim Mesecom, ali oni nisu povezani sa godišnjim dobima. Jedan mesec koji pada u leto jedne godine pašće u proleće nekoliko godina kasnije, pa onda u zimu i nakon 33 godine on će pasti ponovo u leto.

Ovaj sistem je takođe neprihvatljiv za jevrejski kalendar jer Tora kaže da praznici moraju da padnu u odgovarajuća godišnja doba. Na primer, paznik Pesah mora da padne u prvi mesec proleća, odnosno on ne sme da padne pre prolećne ravnodnevne. Način na koji se to sprečava je vrlo jednostavan: ako vidimo da će pasti suviše rano, mi ga „odložimo“ za jedan mesec, odnosno ubacujemo jedan dodatni mesec pre meseca nisana i nazivamo ga Adar Šeni

(drugi adar). To rezultuje time da godina ima 13 meseci umesto 12. Takva godina se naziva Šana Meuberet odnosno prestupna godina. Ni regularna ni prestupna godina nisu u potpunosti jednake sa sunčevom godinom. Međutim, kombinujući ih mi smo u mogućnosti da zadržimo naš kalendar **u skladu sa Suncem** (za razliku od muslimanskog kalendara) odnosno u mogućnosti smo da naše mesece **uskladimo sa ciklusom Meseca**, za razliku od rimskog kalendara.

Usmeno predanje govori da jevrejska godina počinje od 3760. godine pre nove ere, odnosno od "postanka sveta". Jevrejski kalendar ima 12 meseci sa 353, 354 ili 355 dana u običnim (prostim) godinama, odnosno 383, 384 ili 385 dana u prestupnim godinama.

Već je rečeno da se meseci broje od Nisana, koji je prvi mesec, a godine od Tišrija, sedmog meseca u kalendaru (prvog dana meseca Tišri je Roš Hašana, jevrejska kalendarska nova godina). Redosled i nazivi meseca, kao i broj dana u jevrejskom kalendaru su:

1. Nisan (30)
2. Ijar (29)
3. Sivan (30)
4. Tamuz (29)
5. Av (30)
6. Elul (29)
7. Tišri (30)
8. Hešvan (29/30)
9. Kislev (29/30)
10. Tevet (29)
11. Ševat (30)
12. Adar (30)
13. Adar Šeni, za prestupnu godinu (30)